Lietas Nr.C28410814
Arhīva Nr.C-1659-15/13

S P R I E D U M S
LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ

Rīgā 2015.gada 12.martā

Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesa
tiesnese A.Buliņa
ar sekretāri Valsts amatpersona
piedaloties prasītājam /pers. A/ un atbildētājai /pers. B/
izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /pers. A/ prasībā pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu un vienošanās atzīšanu par spēkā neesošu.

A p r a k s t o š ā d a ļ a

[1] 2014.gada 14.novembrī /pers. A/ (turpmāk - prasītājs) Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesā cēla prasību pret /pers. B/ (turpmāk - atbildētāja) par uzturlīdzekļu piedziņu un vienošanās atzīšanu par spēkā neesošu.

[1.1] Prasībā norādīts, ka 2007.gada 15.jūnijā Rīgas Kurzemes rajona Dzimtsarakstu nodaļā prasītājs ar atbildētāju noslēguši laulību. Laulības laikā 2007.gada 9.septembrī dzimis dēls /pers. E/. Pušu laulība šķirta 2011.gadā.

2011.gada 17.februārī prasītājs ar atbildētāju noslēguši vienošanos, kur norādīts tas, ka atbildētāja uzņemas pienākumu maksāt uzturlīdzekļus dēla uzturam ne mazāk, kā noteikts LR spēkā esošajos normatīvajos aktos, kas nosaka uzturlīdzekļu minimālo apmēru. No 2011.gada februāra mēneša atbildētāja nepiedalās bērna uzturēšanā un neko nemaksā.

Prasītājs pašlaik nestrādā, ienākumu nav, saņem ģimenes valsts pabalstu 11,38 *euro* apmērā mēnesī. Bērns strauji aug, nepārtraukti nepieciešamas jaunas drēbes, apavi, mācību grāmatas, spēles, kas sekmē bērna attīstību, utt.

Bērna uzturēšanai prasītājam nepieciešama summa 290 *euro* mēnesī, tajā skaitā: bērna apaviem, apģērbiem aptuveni 40,00 *euro* mēnesī, pārtikai 40,00 *euro*, par pirmskolas izglītības iestādi 71,50 *euro* mēnesī, bērna gultas piederumiem 7 *euro* mēnesī, dzīvokļa komunālo pakalpojumu apmaksai (elektrība, gāze, telefons) 40,00 *euro* mēnesī, par logopēda apmeklējumu 30,00 *euro* mēnesī, angļu valodas stundas 30,00 *euro* mēnesī papildus medikamentiem un higiēniskām precēm 20,00 *euro* mēnesī, bērna piederumiem 15,00 *euro* mēnesī.

[1.2] Prasība pamatota ar Civillikuma 177., 178., 179.pantu.

[1.3] Prasītājs lūdz piedzīt no atbildētājas dēla uzturam 96 *euro* mēnesī, atzīt par spēkā neesošu un izslēgt no 2007.gada 15.marta noslēgtās vienošanās par kopīgā nepilngadīgā bērna aizgādību saskarsmes tiesībām, bērna uzturlīdzekļiem un kopīgās mantas sadali 2.6. punktu, un turpmāk piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, uzturlīdzekļus dēla /pers. E/, personas kods /personas kods/, uzturam uz likuma pamata.

[2] Atbildētāja tiesai rakstveida paskaidrojumus par prasību nav sniegusi.

[3] Tiesas sēdē prasītājs prasību uzturēja pilnā apmērā. Lūdz prasību apmierināt.

[4] Tiesas sēdē atbildētāja prasību atzina pilnā apmērā, apliecinot to ar savu parakstu tiesas sēdes protokola Pielikumā Nr.1.

M o t ī v u d a ļ a

[5] Noklausoties prasītāja un atbildētājas paskaidrojumus tiesas sēdē, pārbaudot un novērtējot tos kopsakarā ar pārējiem lietā iegūtajiem pierādījumiem, tiesa uzskata, ka prasība ir pamatota un apmierināma turpmāk norādītu apsvērumu dēļ.

[6] Ar lietas materiāliem pievienoto dzimšanas apliecības kopiju numursapstiprināts, ka prasītājs un atbildētāja ir nepilngadīgā /pers. E/ vecāki (*lietas 5.lapa*).

[6.1] 2011.gada 17.februārī puses noslēgušas Vienošanos par kopīgā nepilngadīgā bērna aizgādību, saskarsmes tiesībām, bērna uzturlīdzekļiem un kopīgās mantas sadali, kā arī vienojušies par to, ka bērns pastāvīgi dzīvo pie prasītāja, kurš īstenos ikdienas aizgādību un uzturlīdzekļu apmēru. Atbilstoši Vienošanās 2.6.punktam, ka puses pēc laulības šķiršanas kopīgi, katrs samērā ar savu mantas stāvokli, uzturēs dēlu, bez tam ņemot vērā Civillikuma 179.panta prasības, atbildētāja līdz laikam, kamēr dēls pats varēs sevi apgādāt, apņemas maksāt uzturlīdzekļu dēla uzturam; uzturlīdzekļu apmēru puses nosaka savstarpēji vienojoties, bet ne mazāk, kā noteikts LR spēkā esošajos normatīvajos aktos, kas nosaka uzturlīdzekļu minimālo apmēru (*lietas 8.-12.lapa*).

Civillikuma normas neaizliedz vecākiem jebkādā veidā vienoties par materiālās palīdzības nodrošināšanu bērna audzināšanai un tas nav pretrunā ar Latvijas Republikas Bērnu tiesības aizsardzības likuma normām, ANO Bērnu tiesību deklarācijas un bērnu tiesību konvencijas normām.

[7] Vienošanās aktam, kas noslēgts starp pusēm, ir tiesiska nozīme un tas rada saistību, kas jāpilda atbilstoši Civillikuma 1587.pantam.

[7.1] Saskaņā ar Civillikuma 1587.pantu, tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējiem pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlā radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus.

No prasības pieteikuma, prasītāja, kā arī no pašas atbildētājas paskaidrojumiem tiesas sēdē izriet, ka atbildētāja nav izpildījusi savas saistības, kas izriet no pušu noslēgtās Vienošanās.

[7.2] Saskaņā ar Civillikuma 1589.pantu, vienpusēja atkāpšanās no līguma ir pielaižama tikai tad, kad tā pamatota ar paša līguma raksturu, un kad to zināmos apstākļos atļauj likums, vai arī kad tāda tiesība bijusi noteikti pielīgta.

Konkrētajā gadījumā puses nav pielīguši tiesības vienpusēji atkāpties no līguma. Tomēr pušu noslēgtā Vienošanās ir par likumā noteikto pienākumu uzturēt bērnu, un pušu vienošanās priekšmets var būt vienīgi uzturlīdzekļu apmērs un to maksāšanas kārtība.

Atstājot spēkā Vienošanos apstākļos, kad konstatēta nepamatota šāda atbildētājas rīcība, ignorējot uzņemtās uztura došanas saistības, var izveidoties situācija, ka prasītājam atkārtoti periodiski bērna interesēs jāgriežas tiesā ar maza apmēra prasījumu, lai, ievērojot bērna tiesības būt nodrošinātam ar iztikas līdzekļiem, periodiski veiktu uzkrājušos uzturlīdzekļu parāda piedziņu piespiedu kārtā.

Vienošanās nedod prasītājam garantiju par periodisku uztura līdzekļu maksājumu saņemšanu. Valsts uzturlīdzekļu garantiju fonda likums nosaka garantētu uzturlīdzekļu samaksu tikai ar nosacījumu, ja tiesas nolēmuma par uzturlīdzekļu piedziņu izpilde Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā atzīta par neiespējamu vai parādnieks tiesas nolēmumu par uzturlīdzekļu piedziņu pilda, bet nenodrošina to minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kādu, pamatojoties uz Civillikuma 179.panta piekto daļu, noteicis Ministru kabinets. Uzturlīdzekļus no fonda līdzekļiem izmaksā pēc iesniedzēja iesnieguma izskatīšanas, ja viņa aprūpē ir bērns, kuram saskaņā ar tiesas nolēmumu ir piespriesti uzturlīdzekļi, turklāt - izmaksā iesniedzējam no fonda līdzekļiem uzturlīdzekļus par katru bērnu tādā apmērā, kādu, pamatojoties uz Civillikuma 179.panta piekto daļu, noteicis Ministru kabinets, bet ne vairāk par tiesas nolēmumā noteikto.

Ņemot vērā, ka atbildētāja nepilda pušu noslēgto Vienošanos, tiesa atzīst, ka Vienošanās turpmāka atstāšana spēkā daļā par uzturlīdzekļiem, neatbilst bērnu interesēm, jo bērna interesēs ir saņemt uzturlīdzekļus regulāri. Līdz ar ko, tiesa atzīst, ka izskatāmajā gadījumā noslēgtās Vienošanās raksturs dod pamatu vienošanās izbeigšanai daļā bez atbildētājas izteiktas piekrišanas noslēgtajā dokumentā. Turklāt tiesa ņem vērā, ka atbildētāja tiesas sēdē prasību atzinusi.

[7.3] Tiesas ieskatā vienošanās nav sasniegusi mērķi, lai bērnam būtu regulāri uzturlīdzekļi, jo atbildētāja to nepilda no 2011.gada februāra mēneša.

[7.4] No Civillikuma 1402.panta izriet, ka viena un tā pati saistība var pastāvēt vai nu uz likuma, vai uz līguma (vienošanās) pamata.

[7.5] Ņemot vērā, ka prasītājs ir izvēlējies uzturlīdzekļus piedzīt uz likuma, nevis tiesiska darījuma pamata, pamatots ir prasījums par 2011.gada 17.februāra pušu noslēgtās Vienošanās 2.6.punktu atzīšanu par spēkā neesošu daļā, līdz ar to, Vienošanās 2.6.punkts atzīstams par spēkā neesošu un izslēdzams ar prasības celšanas dienu, t.i. 2014.gada 14.novembri.

[8] Civillikuma 179.panta pirmā un otrā daļa noteic, ka vecāku pienākums ir samērā ar viņu mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt. Pienākums gādāt par bērna uzturēšanu neizbeidzas, ja bērns nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem.

Saskaņā ar Civillikuma 177.panta ceturto daļu bērna aprūpe nozīmē viņa uzturēšanu, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu (garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšana, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam).

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 10.panta pirmā daļa nosaka, ka bērnam ir tiesības uz tādiem dzīves apstākļiem un labvēlīgu sociālo vidi, kas nodrošina viņa pilnvērtīgu fizisko un intelektuālo attīstību. Katram bērnam ir jāsaņem atbilstošs uzturs, apģērbs un pajumte.

[9] No augstāk minētam tiesību normām nepārprotami secināms, ka jebkurā gadījumā bērna intereses prevalē par vecāku interesēm un abiem vecākiem ir pienākums nodrošināt savu bērnu ar pienācīgu uzturu, medicīnisko aprūpi, mājokli, attīstīt bērna fiziskās un intelektuālās spējās. Pie tam šādi pienākumi vecākiem būtu jārealizē pret katru savu bērnu vienādi, neatkarīgi no tā vai bērns dzīvo kopā ar vecāku vai atsevišķi.

[10] Uzturlīdzekļu sniegšanas pienākums primāri saistīts ar vecāku mantas stāvokli un šim stāvoklim atbilstošu bērna nodrošinājumu, lai, nosakot uzturlīdzekļa apmēru, maksimāli tiktu nodrošinātas bērna intereses. Likumdevējs nav ierobežojis nosakāmo uzturlīdzekļu apjomu, izņemot minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru katram vecākam neatkarīgi no viņa mantas stāvokļa ir pienākums nodrošināt katram savam bērnam.

[10.1] Saskaņā ar Civillikuma 179.panta piekto daļu minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru bērnam nodrošināt ir pienākums katram no vecākiem neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa, nosaka Ministru kabinets, ņemot vērā valstī noteikto minimālo mēnešalgu un bērna vecumu.

Ministru kabineta 2013.gada 15.janvāra noteikumi Nr.37 „Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam" nosaka, ka 2.punkts noteic, ka katra vecāka pienākums ir katru mēnesi nodrošināt saviem bērniem minimālos uzturlīdzekļus šādā apmērā: katram bērnam no viņa piedzimšanas līdz 7 gadu vecuma sasniegšanai – 25 % apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas; katram bērnam no 7 gadu vecuma sasniegšanas līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai – 30 % apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas.

[10.2] Saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 27.augusta noteikumiem Nr.665 „Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi" (ar 02.12.2014. grozījumiem) minimālā mēneša darba alga normālā darba laika ietvaros līdz 2014.gada 31.decembrim bija 320 *euro* un sākot no 2015.gada 1.janvāra ir 360 *euro* mēnesī, tādejādi minimālais uzturlīdzekļu apmērs bērnam līdz 7 gadu vecuma sastāda 90,00 *euro* ik mēnesi, bet virs 7 gadu vecuma 108,00 *euro* ik mēnesi. Savukārt līdz 2014.gada 31.decembrim Ministru kabineta noteikto minimālo uzturlīdzekļu summa bērniem līdz 7 gadu vecumam ir 80,00 *euro* mēnesī, bet no 7 gadu vecuma ir 96,00 *euro* mēnesī katram bērnam.

[11] Prasītājs savā prasības pieteikumā lūdzis piedzīt no atbildētājas līdzekļus dēla uzturam 96,00 *euro*, proti, Ministru kabineta noteiktajā minimālajā apmērā, tādēļ tiesa uzskata, ka nav izvērtējams pušu mantiskais stāvoklis, jo minimālie uzturlīdzekļi ir maksājami neatkarīgi no vecāku mantas stāvokļa.

[12] Šādos apstākļos tiesa uzskata, ka atbildētājai neatkarīgi no viņas mantas un veselības stāvokļa, ir pienākums ik mēnesi nodrošināt savam dēlam uzturlīdzekļus vismaz Ministru kabineta noteiktajā minimālajā uzturlīdzekļu apmērā.

Līdz ar to no atbildētājas par labu prasītājam dēla uzturam piedzenami uzturlīdzekļi līdz 2014.gada 31.decembrim 96,00 *euro* mēnesī un no 2015.gada 1.janvāra 108,00 *euro* mēnesī, bet ne mazāks par valstī noteikto minimālo apmēru saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu.

Atbilstoši Civillikuma 177.pantam uzturlīdzekļu termiņš ir nosakāms līdz bērna pilngadībai. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 72.panta noteikumiem spēja realizēt civilprocesuālās tiesības un izpildīt pienākumus ir pilngadīgām rīcībspējīgām personām. Līdz ar to pilngadīgajām rīcībspējīgām personām pašām rodas rīcībspēja un tiesības uz savu aizskarto vai apstrīdēto civilo tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizsardzību tiesā, savukārt vecākiem prasības tiesības un tiesības saņemt bērnam pienākošos uzturlīdzekļus savā labā izbeidzas ar bērna pilngadību.

[13] Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts 2007.gada 29.augustā lietā Nr.SKC -556 ir atzinis, ka iztulkojot Latvijas Republikas Satversmes 92.pantu un Civilprocesa likuma 1.pantu saistībā ar Civillikuma tiesību normām, kas izriet no ģimenes tiesiskajām attiecībām, prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu bērnu uzturam, tie piedzenami no brīža, kad celta prasība tiesā, jo ar prasības celšanas brīdi attiecīgā persona uzsāk savu ar likumu garantēto civilo tiesību aizsardzības realizāciju tiesā. Prasītājs prasības pieteikumā lūgusi uzturlīdzekļus piedzīt no prasības iesniegšanas dienas, līdz ar ko tiesa uzskata, ka ievērojot bērna intereses uzturlīdzekļi piedzenami no prasības celšanas brīža, t.i., 2014.gada 14.novembra.

[14] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta pirmo daļu, tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai. Tā kā prasītājs no tiesas izdevumu samaksas šajā lietā ir atbrīvots uz

Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 3.punkta pamata, tiesas izdevumi ir piedzenami valsts ienākumos no atbildētāja.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 35.panta pirmās daļas 3.punktu prasības summa prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu ir maksājamu kopsumma par vienu gadu. Maksājumu kopsumma par vienu gadu konkrētajā lietā ir 1272 *euro* (96 *euro* x 2 mēneši + 108 *euro* x 10 mēneši).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta (a) apakšpunktu valsts nodeva līdz 2134 *euro* ir 15 procenti no prasības summas, bet ne mazāk par 71,14 *euro*. Tādējādi no atbildētāja valsts labā piedzenama valsts nodeva 190,80 *euro* (15% no 1272).

[14.1] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 39.pantu no atbildētāja valsts labā piedzenami arī ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 11,97 *euro* apmērā (*lietas 2.lapa*).

[15] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu sprieduma daļā par tiesas izdevumu piedziņu labprātīgas izpildes termiņš nosakāms 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Pamatojoties uz augstākminēto un saskaņā ar Civilprocesa likuma 189.-195., 204.[1], 205., 223., 242., pantu, tiesa

n o s p r i e d a :

apmierināt /pers. A/ prasību par uzturlīdzekļu piedziņu un vienošanās atzīšanu par spēkā neesošu.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, /pers. A/, personas kods /personas kods/, labā uzturlīdzekļus dēla /pers. E/, personas kods /personas kods/, uzturam 96,00 *euro* (deviņdesmit seši *euro* un 00 centi) mēnesī, sākot no 2014.gada 14.novembra līdz 2014.gada 31.decembrim, bet no 2015.gada 1.janvāra 108,00 *euro* (viens simts astoņi *euro* un 00 centi), bet ne mazāk par 30% no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas, pārskaitot tos uz /pers. A/ norēķinu kontu AS "Citadele banka", konts.

Atzīt par spēkā neesošu 2011.gada 17.februāra Vienošanās, kas noslēgta starp /pers. B/, personas kods /personas kods/, un /pers. A/, personas kods /personas kods/, 2.6.punktu ar 2014.gada 14.novembri.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos valsts nodevu 190,80 *euro* (viens simts deviņdesmit *euro* un 80 centi) apmērā.

Valsts nodeva jāmaksā:

Saņēmējs	Valsts kase
Reģistrācijas	Nr. 90000050138
Konta Nr.	LV55TREL1060190911200
Saņēmēja iestāde	Valsts kase
BIC kods	TRELLV22
Maksājuma mērķis	valsts nodeva civillietā Nr.C28410814.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 11,97 *euro* (vienpadsmit *euro* un 97 centi) apmērā.

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi jāmaksā:

Saņēmējs	Tiesu administrācija
Reģistrācijas	Nr.90001672316
Konta Nr.	LV51TREL2190458019000
Saņēmēja iestāde	Valsts kase
BIC kods	TRELLV22

Maksājuma mērķis 21499 ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi civillietā Nr.C28410814.

Valsts labā veiktā maksājuma apliecinošs dokumenta oriģināls nekavējoties iesniedzams tiesas kancelejā Rīgā, Daugavgrīvas ielā 58, 110.kabinetā.

Noteikt /pers. B/, personas kods /personas kods/, sprieduma labprātīgas izpildes termiņu 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt 20 (divdesmit) dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijā, iesniedzot apelācijas sūdzību Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesā.

Tiesnese A.Buliņa